

Rizika reziduí pesticidů v ovoci

- Rezidua v potravinách (zejména ovoce a zelenina) vidí jako jedno ze 4 hlavních rizik 2/3 obyvatel EU
- Další rizika – antibiotika a hormony v mase, kontaminanty potravin (např.dioxiny, rtuť), klonování zvířat
- Do nové SZP 2020+ je tak zakomponován nový cíl **BEZPEČNOST POTRAVIN**

Integrovaná produkce – cíle:

- Ochrana vody, půdy, ovzduší
- Biodiverzita
- Bezpečné potraviny

Setrvalý tlak na omezování VÝŠE i POČTU reziduí ve vzorku

Obchodní řetězec Lidl vydal zprávu o udržitelném rozvoji :

Snižování obsahu reziduí pesticidů

Z látek, které se dostávají do potravin během pěstování a mají vliv na kvalitu půdy, vody a biodiverzitu, a představují aktuální problém v ČR, jsou zásadní pesticidy. Proto jim věnujeme zvláštní pozornost. Naše specifikační hodnoty pro pesticidy a kontaminanty u ovoce a zeleniny proto tolerují rezidua účinné látky pouze v koncentracích nanejvýš jedné třetiny maximálních obsahů daných zákonem.

Suma maximálního obsahu všech reziduí účinných látek povolených zákonem může podle našich specifikací činit maximálně 80 %. Počet prokázaných reziduí účinné látky je zde omezen na maximálně pět látek.

	jednotlivá účinná látka	prokázaných účinných látek	max. počet účinných látek	jednotlivá účinná látka
	maximální množství (%)			vytížení ARfD (%)
zákonný požadavek	100	–	–	–
specifikace Lidl	33,3	80	5	100

Pozn: Akutní referenční dávka (ARfD) je Světovou zdravotnickou organizací (WHO) definována jako odhad množství látky na kilogram tělesné hmotnosti, kterou lze konzumovat po dobu jednoho dne bez zřetelného zdravotního rizika pro spotřebitele. Skutečná konzumace spotřebitelem se určuje násobkem naměřených reziduí účinné látky a maximálně předpokladatelných množství, která jsou schopny zkonsumovat malé děti.

Základní pojmy...

**Maximální limit reziduí
[mg/kg]**

***Nejvyšší přípustné množství reziduí
pesticidů legálně povolené v potravině
založené na správné zemědělské praxi a
s ohledem na nejnižší vystavení
spotřebitele nezbytném pro ochranu
zranitelných skupin konzumentů***

MLR není toxikologický práh

MLR a bezpečnostní limity

MLR jsou vždy založeny na použití modelů, které vedou k nízké expozici bez rizika akutní nebo chronické toxicity. Aplikují se četné bezpečnostní faktory, zejména pak modely spotřeby potravin u dětí.

Základní pojmy...

**Akutní referenční dávka
mg/kg/kg bw**

***Odhad množství látky v potravě, které
může člověk zkonzumovat v jednom
pokrmu (nebo během 24 hod) bez patrného
rizika pro zdraví
= akutní intoxikace***

Základní pojmy...

ADI

**Akceptovatelný denní příjem
mg/kg/kg bw**

***Odhad množství látky v potravě,
které může člověk přijímat dlouhodobě
bez patrného rizika pro zdraví
= chronická toxicita***

Zpráva o výsledcích plánované kontroly cizorodých látek v potravinách v roce 2019, SZPI, březen 2020

The screenshot shows the website of the State Agricultural and Food Inspection (SZPI). The main navigation bar includes links for 'Potraviny', 'Provozovny', 'Rizikové weby', 'Tematické kontroly', and the website address 'www.szpi.gov.cz'. The header features the SZPI logo and the slogan 'potraviny na pranyři' (foods on the watch). A search bar is present with the text 'Zadejte hledaný text'. The breadcrumb trail reads: 'Hlavní stránka / Souhrnné zprávy / Ostatní zprávy / Zpráva o výsledcích plánované kontroly cizorodých látek v potravinách v roce 2018'. The main content area displays the title 'Zpráva o výsledcích plánované kontroly cizorodých látek v potravinách v roce 2018' and the date '01. 04. 2019'. A table of contents is visible, listing sections such as 'Úvod', 'Přehled zjištěných výsledků v roce 2018', and 'Dětská výživa'.

Účinnými látkami, u kterých byly nejčastější pozitivní nálezy v čerstvém ovoci (veškeré druhy) byly: **imazali**, **fludioxonil**, **boscalid**, **fluopyram**, **pyraclostrobin**, **acetamiprid**, **pyrimethanil**, **dithiokarbamáty**, **difenoconazole**, **captan**

Zdroj: SZPI

Nejčastější rezidua (jádroviny) – polská prezentace

Captan

Boscalid

Pyraclostrobin

Fludioxonil

Pyrimethanil

Flonicamid

Acetamiprid

#jabłka #gruszki #robertbinkiewicz

Substancje najczęściej wykrywane w jabłkach i gruszkach - Robert Binkiewicz

<https://www.youtube.com/watch?v=LY3afVtg-nE>

Výsledky průzkumu OUČR - 2019

– jablka provoz

Celkem vzorky ze 6 sadů (OUČR + pěstitelé)

acetamiprid

boscalid

captan

difenoconazole

dithianon

dithiokarbamáty

fludioxonil

fluopyram

fluxapyroxad

folpet

isopyrazam

myclobutanil

methoxyfenozid

pirimicarb

pyraclostrobin

pyrimethanil

spirotetramat

tebuconazole

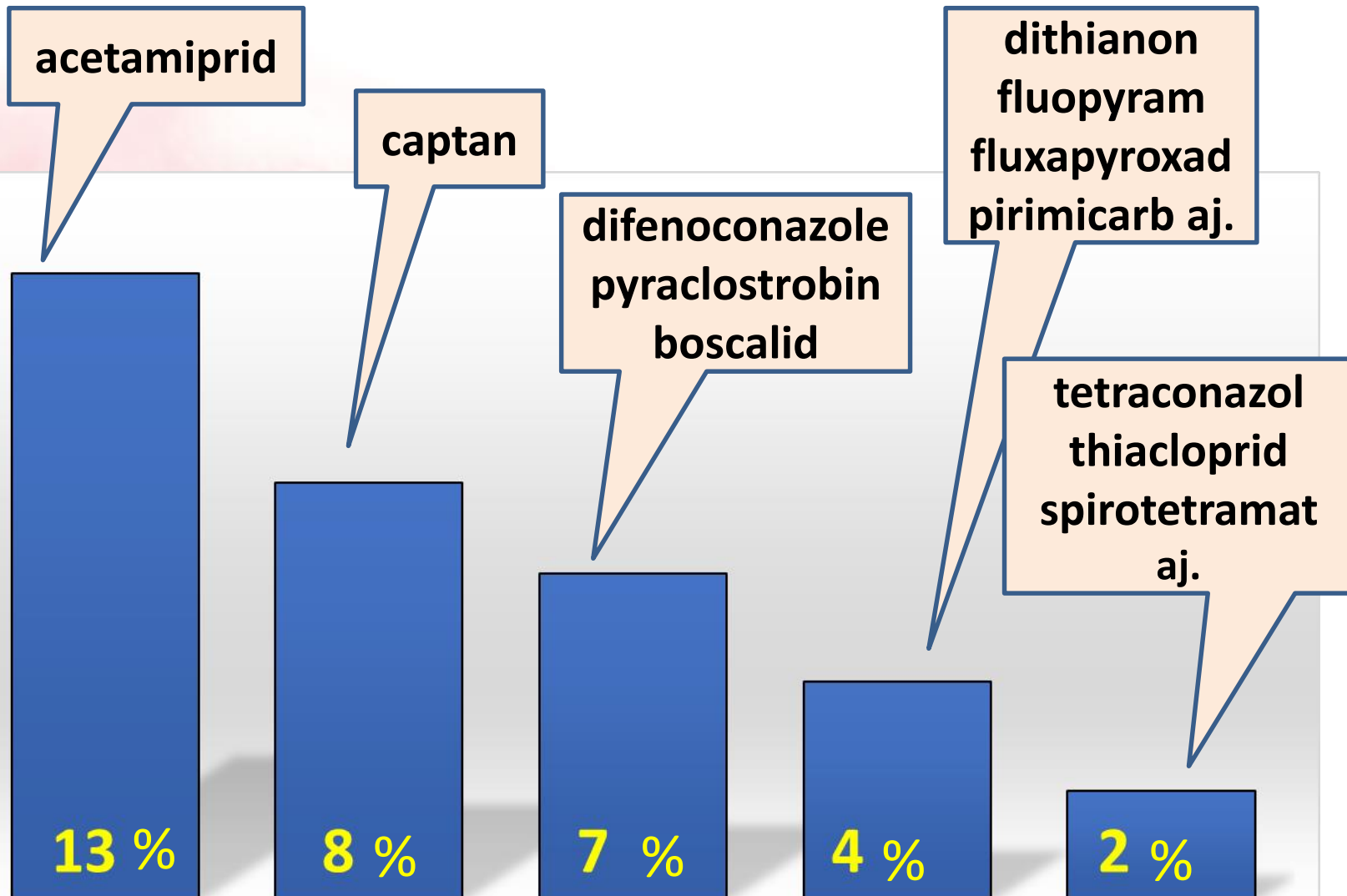
tetraconazole

hexythiazox

23 úč. látek

Které úč. látky se vyskytovaly nejčastěji?

(procento výskytu dle násobnosti počtu nálezů)

Kolik procent Maximálního limitu reziduí dosahovaly nálezy u nejčastěji se vyskytujících úč. l. ?

Úč. látka	% MLR
acetamiprid	2,5 – 7 (2,5; 2,8; 3,3; 4,5; 5,0; 7,0)
captan	2,1 – 3,6 (3,6; 1,8; 2,1; 3,1)
difenoconazole	0,3 – 0,6 (0,4; 0,3; 0,6)
pyraclostrobin	13,4 – 0,8 (13,4; 3,4; 0,8)
boscalid	11,0 – 1,7 (11,0; 2,7; 1,7)

**POD
30%
MLR**

Jaké byly nejvyšší nálezy ? Kolik procent MLR bylo nejvíc a u které látky?

boscalid - 11,0 %
chlorantraniliprol - 10,0 %
pyraclostrobin - 13,4 %
pirimicarb - 11,8 %
tebuconazole - 10,7 %

POD
30%
MLR

folpet - 40,0 % !

(MLR 0,3 mg/kg)

Stejná chem. skupina jako captan
= phtalimidy

- detekční metoda ?
- definice rezidua ? (folpet jako suma)
- jiný zdroj, než pesticidy

Problém – nízkoreziduální
produkce, bezreziduální
produkce

Kolik bylo nálezů do 0,01 mg/kg ?

(Byl rozdíl ve výsledcích mezi laboratořemi?)

Číslo vzorku	Počet reziduí <u>nad</u> hodnotu 0,01 mg/kg	Počet reziduí <u>do</u> (nebo na) hodnotě DV,	Celkový počet reziduí vzorku	Laboratoř
1.	1	0	3	něm. laboratoř
2a.	12	0	17	VŠCHT
3a	4	0	4	něm. laboratoř
3b	7	5	12	VŠCHT
4	2	2	4	něm. laboratoř
5	3	2	5	něm. laboratoř
7	4	3	10	VŠCHT

V protokolu jsou uváděny i nálezy pod 0,01 mg/kg

Laboratoř uvádí pouze nálezy nad 0,01 mg/kg

reakce řetězců?

Výsledky průzkumu OUČR

– jablka provoz – souhrn studie 2018-2019

	Počet reziduí <u>nad</u> hodnotu 0,01 mg/kg	Počet reziduí <u>do</u> 0,01 mg/kg	počet reziduí ve
1.	12	5	
2.	7	5	
3.	4	3	
4.	6	3	9
5.	0	8	8
6.	6	4	
7.	3	5	
8.	2	11	
9.	1	6	7
10.	2	2	4

56% detek. nálezů
POD 0,01 mg/kg

Pro LIDL – 4 vzorky
by nevyhověly
(nad 5 úč.l.)

Degradace úč. látek přípravku Pomax během sklizně a v posklizňovém období

Odběry provedeny po uplynutí OL od aplikace a následně při sklizni a během skladování (Pomax - aplikace 26.9.)

Termíny odběru 2.10.; 9.10., 5.11.2019; 21.1.2020

7 dní před sklizní (po uplynutí 5 dní OL)

Sklizeň (tedy více než 2 nás. OL)

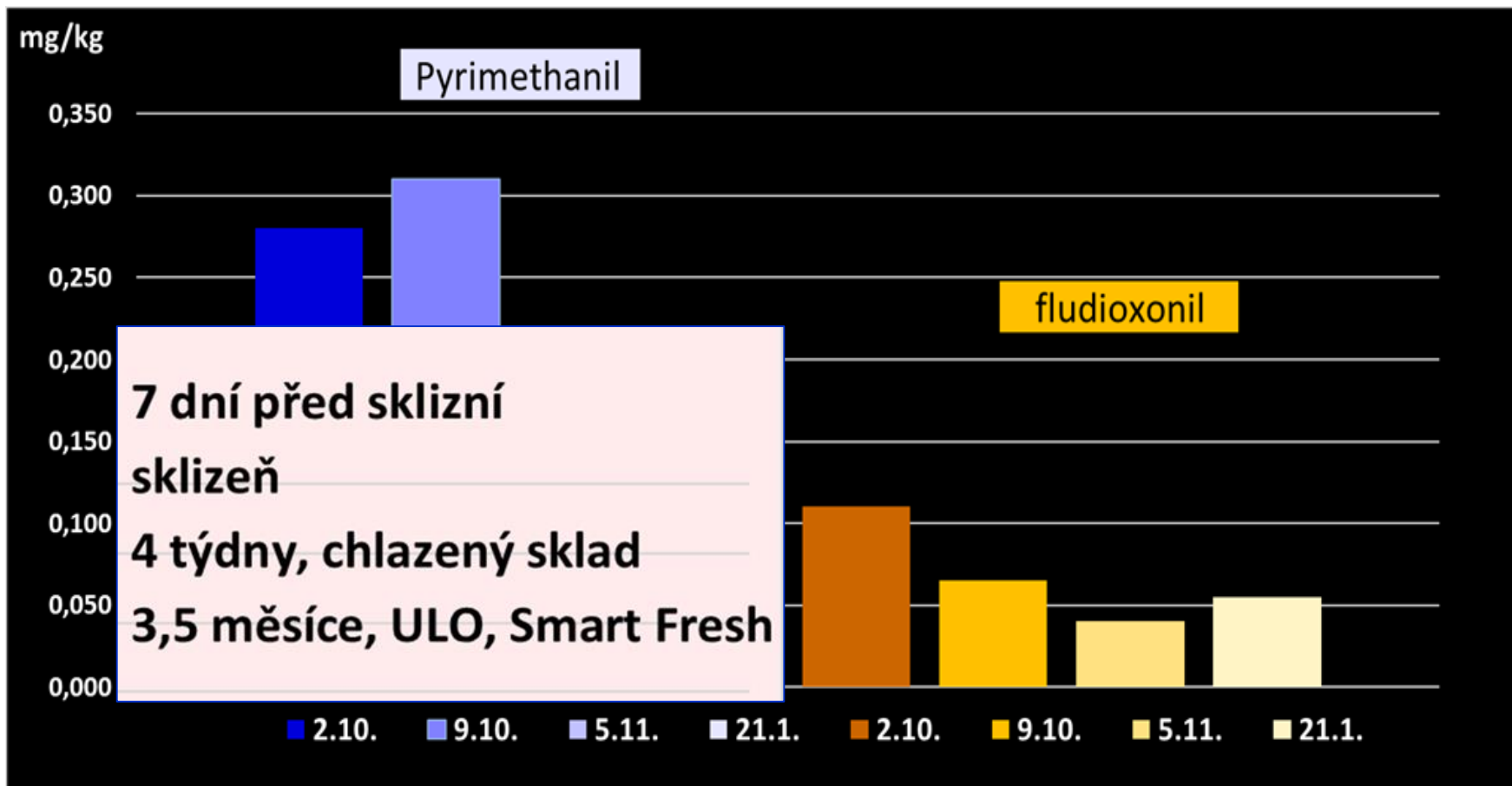
4 týdny chlazený sklad

3,5 měsíce ULO + Smart Fresh

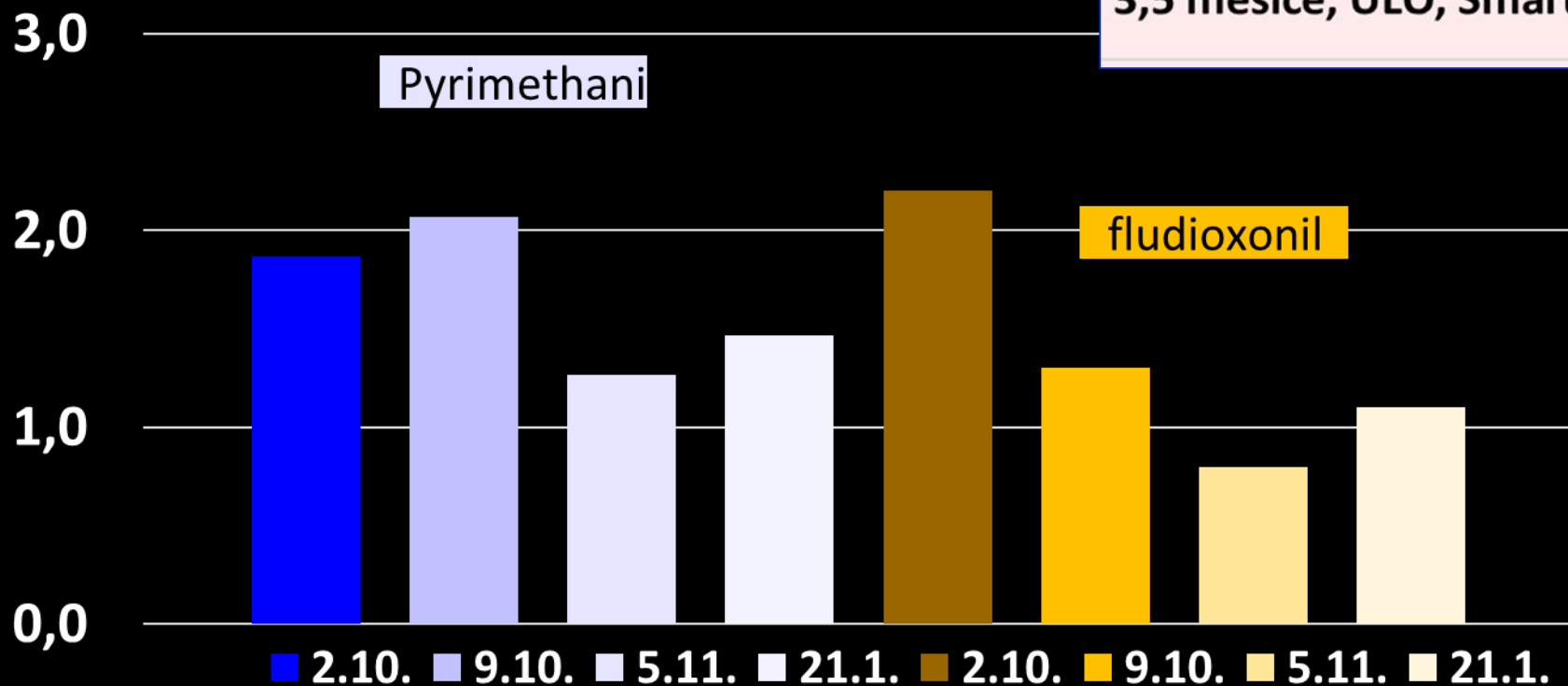

Degradace úč. látek přípravku Pomax během sklizně a v posklizňovém období

Degradace úč. látek přípravku Pomax během sklizně a v posklizňovém období

% MLR

7 dní před sklizní sklizeň

4 týdny, chlazený sklad

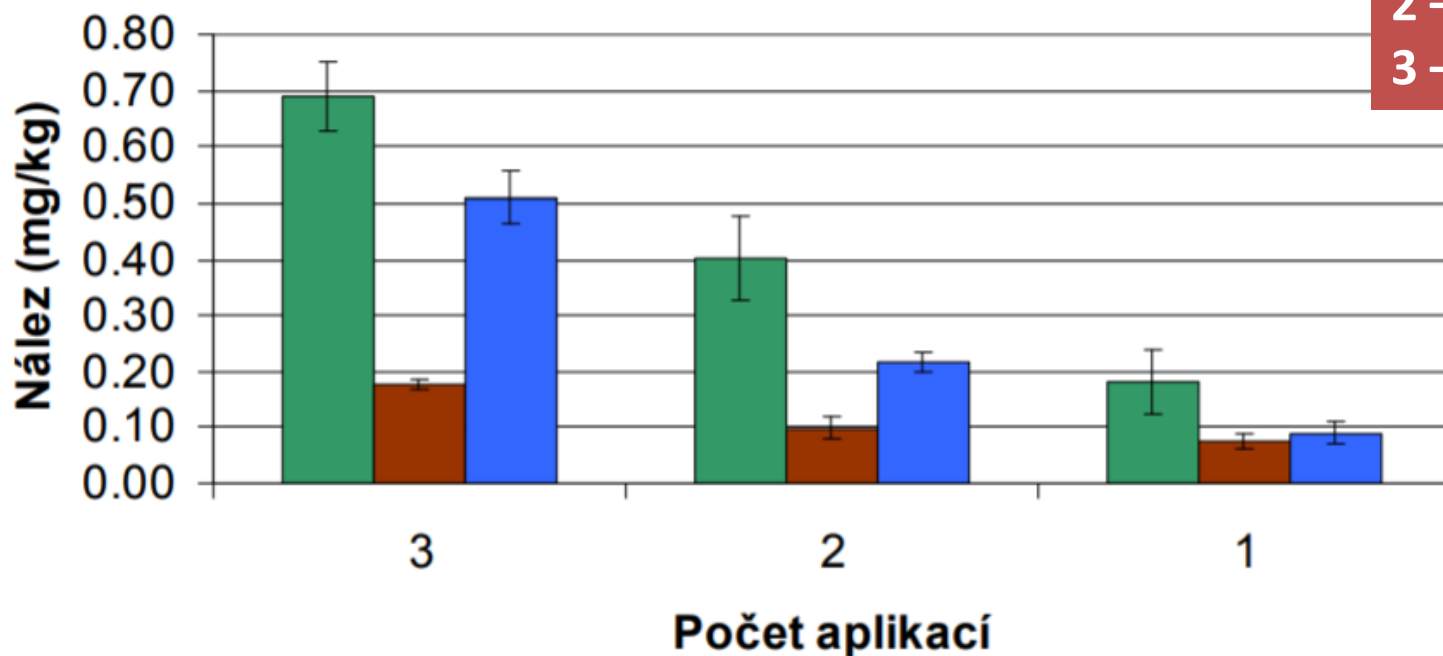
3,5 měsíce, ULO, Smart Fresh

Srovnání degradace úč. látky dithianon v závislosti na režimu skladování a počtu ošetření

1x: 3.9.08,
2x: 27.8. a 3.9.08
3x: 20.8., 27.8. a 3.9.08

Dithianon

■ sklizeň ■ sklad-chladírna ■ sklad-ULO

1 – 21 dní
2 – 31, 21 dní
3 – 38, 31, 21 dní

Skladování
4 měsíce

Závěry

- „na stromě“ probíhá degradace rychleji, než „v bedně“
- skladování v ULO proces degradace u většiny látek zpomalí oproti skladování v chlazeném skladu
- násobné aplikace mohou mít kumulativní efekt

Výsledky průzkumu OUČR – jablka provoz – souhrn 2018-2019

Závěry

- problém tam, kde řetězec požaduje limit počtu úč. l. (řídí se limitem 0,01 mg/kg) – antirezistentní strategie, legislativně omezený počet aplikací, kumulativní efekt, přípravek s více úč.l...
- problém nálezů reziduí neaplikovaných přípravků

Výsledky průzkumu OUČR – peckoviny provoz – souhrn viš., mer., šv.

Celkem vzorky ze 3 sadů (OUČR + pěstitelé)

boscalid

Fosetyl-Al (suma
fosetylu, kys.
fosfonové a jejích solí)

thiacloprid

**ve všech
vzorcích**

Kolik procent Maximálního limitu reziduí dosahovaly nálezy u nejčastěji se vyskytujících úč. l. ?

boscalid – 0,003 %; 1,7 % a 1,4 %

thiacloprid – 0,6 %; 1,2 % a 7,6 % (šv.)

fluopyram – 26,6 %

fosetyl-Al – 1x pod 10 % MLR;

1x ke 30 % a

1x významné překročení MLR

Proč nálezy **fosetyl-Al** a proč tak vysoké?

Definice rezidua:

Fosetyl-Al (suma fosetylu, kyseliny fosforité („alias“ fosfonové) a jejich solí, vyjádřeno jako fosetyl)

fosfonáty
draselné

MLR = 2 mg/kg

Původ fosfonátů v analyzovaných plodech?

- 1x neznámý, 1x Atlante a Basfoliar

Kolik bylo nálezů do 0,01 mg/kg ?

	Počet reziduí <u>nad</u> hodnotu 0,01 mg/kg	Počet reziduí <u>do</u> 0,01 mg/kg	
1.	3	3	0
2.	2	3	5
3.	7	0	7

Pro LIDL – 1 vzorek
by nevyhověl
(nad 5 úč.l.)

Ale: málo vzorků na souhrnné závěry...

Výsledky průzkumu OUČR

– peckoviny provoz – souhrn viš., mer., šv.

Závěry

- problém tam, kde řetězec požaduje limit počtu úč. l.
- skladování je jen krátkodobé – nelze počítat s pokračující degradací
- násobné aplikace mohou mít kumulativní efekt
- problém fosfonáty – nízké MLR, perzistence, kumulace při nás. aplikacích

Děkuji za pozornost

kloutvorova.sispo@seznam.cz

mob.739 690 106